

Výzva Budování kapacit pro rozvoj škol II
Povinně volitelná aktivita č. 3, 4, 6 a 7

Zpráva o ověření programu v praxi

závěrečná

I.

Příjemce	Dům dětí a mládeže hlavního města Prahy
Registrační číslo projektu	CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008238
Název projektu	Výukové programy jako efektivní prostředek propojování formálního a neformálního (zájmového) vzdělávání
Název vytvořeného programu	Svět zvířat III
Pořadové číslo zprávy o realizaci	4.

II.

Místo ověření programu	Datum ověření programu	Cílová skupina, s níž byl program ověřen
Základní škola Zlonice, Komenského 305, 273 71 Zlonice DDM „OSTROV“ Slaný	1. ověření: 13. 2. 2020 2. ověření: 24. 2. 2020 14. 2. 2020 25. 2. 2020 18. 2. 2020 3. 3. 2020	15 žáků 3. – 5. ročníku ZŠ Zlonice

1. Stručný popis procesu ověření programu

- a) Jak probíhalo ověření programu (organizace, počet účastníků, počet realizátorů atd.)?

Realizace programu Svět zvířat III probíhala v ZŠ Zlonice v rámci dopoledního vyučování i odpolední družiny, kam žáci po vyučování dochází. První i druhé ověřování probíhalo ve třídách, které disponovaly kromě základního vybavení třídy koberecem, interaktivní tabulí, přehrávačem a projektorem. Část prvního i druhého ověřování probíhala také v DDM „OSTROV“ Slaný, kde bylo využito zázemí klubu Pavlač, hudebního sálu (vybavení stejné jako ve třídách ZŠ) a chovatelské stanice. Jednotlivé tematické bloky byly realizovány se skupinou žáků 3. – 5. ročníku základní školy. Účastníků ve skupině bylo nahlášeno 15 a docházka žáků na jednotlivé tematické bloky je zapsána v prezenčních listinách. Program o časové dotaci 16 hodin byl při prvním i druhém ověřování rozdělen do tří ucelených vyučovacích bloků dle záznamů v prezenčních listinách z ověřování. Jedna vyučovací hodina trvala 45 minut. Celý vzdělávací program Svět zvířat III je rozdělen na 4 samostatné vyučovací celky, z nichž každý trvá 4 vyučovací hodiny, tj. 180 minut. Hlavním cílem výukového programu Svět zvířat III je přiblížení výukového okruhu týkajícího se životního prostředí zvířat, a to zvláště zvířat chovaných na farmě, zvířat volně žijících v lese, zvířat žijících v rybníku a jeho okolí a exotických zvířat chovaných v domácích podmínkách. Program se zaměřuje nejen na životní prostředí zvířat, ale také na jejich životní potřeby, vztah člověka k okolnímu prostředí, ekologii, uvědomění si bohatství přírody. Praktickými činnostmi, ukázkami, výtvarnými ztvárněními rozšiřuje a ukotvuje portfolio získaných školních znalostí. V průběhu prvního i druhého ověřování výukového programu si žáci prohloubili své znalosti o různých životních prostředích, ve kterých zvířata žijí. V každé části programu žáci získali základní a rozšiřující informace o daných životních prostředích zvířat, zajímavosti z jejich života a také měli možnost dozvědět se o lidech, kteří se o zvířata v daných životních prostředích starají. Žáci pochopili propojení jednotlivých životních prostředí zvířat mezi sebou a jejich neoddelitelnost. Celý výukový program propojuje různorodé aktivity, které rozvíjejí individuální schopnosti, dovednosti i vědomosti jednotlivých žáků. Program navazuje na výstupy Rámcově vzdělávacího programu pro základní školy v daném vzdělávacím období. V rámci programu jsou realizována průřezová témata, zejména Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického občana a Environmentální výchova. Výukový program rozvíjí u žáků různé klíčové kompetence, zvláště kompetenci schopnost komunikovat v mateřském jazyce a schopnost učit se. Program Svět zvířat III lze uskutečňovat formou několika denního projektu v rámci školní výuky, formou kroužku, formou nepovinného předmětu po dobu jednoho pololetí nebo formou odpoledních aktivit v družinách škol. Program také lze rozdělit dle časových možností i na jiné výukové bloky, jak tomu bylo při prvním i druhém ověřování. Na teoretickou část navazuje část praktická včetně výtvarné tematické činnosti. Výuka je hromadná, skupinová i individuální. V programu Svět zvířat III se při prvním i druhém ověřování střídaly nejen různorodé činnosti, ale zařazovaly se také zajímavosti např. jak dlouho trvá línutí kuřete z vejce; jak často shazuje jelen parohy; kolik litrů denně nadají kráva, které byly pro žáky mnohdy, dle zpětné vazby, snadno zapamatovatelné. Důležité bylo i prolínání tématu celým programem, od prezentace, bloku farma, až po závěrečnou evaluaci. V programu Svět zvířat III je odkaz na průřezová témata z jednotlivých předmětů – anglický jazyk, zeměpis, hudební výchova. Příklad názvu zvířat v různých jazycích, poznávání vlaječek, životní prostředí volně žijících zvířat, známé písničky se zvířecími hrdiny a ztotožnění s vlastnostmi některých zvířat bylo pro žáky nejen zpestřením, ale také důležitým momentem propojení přístupu formálního a neformálního vzdělávání.

Realizátoři prvního i druhého ověřování byli dva, Mgr. Petra Libovická za neformální vzdělávání a Mgr. Veronika Pláničková za formální vzdělávání, ověřování se účastnil supervizor. Oba dva realizátoři se podíleli na vzniku výukového programu. Vzájemně se domluvili na podobě programu, který prohlubuje znalosti a vědomosti z RVP ZŠ s prvky neformálního vzdělávání, jako jsou praktické činnosti, názorné ukázky atd. Žáci pracují při jednotlivých činnostech ve skupinách (dvojicích či vícečetných skupinách), kde je výuka založena na spolupráci žáků mezi sebou, ale také samostatně na základě získaných informací, které převádějí do praxe, nebo rozvíjí fantazii při jednotlivých činnostech.

Při činnostech hromadných byla v prvním i druhém ověřování u žáků podporována dovednost vyslechnout předávané informace a dovednost jejich následného uchopení podle individuálních schopností a dovedností jednotlivce. V průběhu ověřování vzdělávacího programu byly také realizovány společné debaty zaměřující se

na různá témata, při kterých jsou účastníci podporováni v naslouchání ostatním a v tolerování odlišných názorů a postojů. Zde se projevila různá úroveň nejen školních znalostí, ale také různá úroveň všeobecných znalostí a praktických zkušeností např. z prostředí farmy. V prvním i druhém ověřování byly rozšířené praktické znalosti a dovednosti u žáků žijících v rodinných domech, kde chovají nejen užitková zvířata, ale zejména více domácích mazlíčků. Rozdíl byl také mezi žáky z města a vesnice, kdy praktické znalosti a dovednosti vesnických žáků mnohdy zpestřovaly ověřování programu. V některých částech programu byla realizována individuální práce zaměřená na rozvoj manuální zručnosti jednotlivce a na rozšíření slovní zásoby a identifikování vlastního postoje na dané téma. Všechny formy výuky jsou ve vzdělávacím programu vystavěny s důrazem na přirozené plynutí jednotlivých činností a aktivit, které žáky podněcují k přijímání předávaných informací, ke zpracování získaných a stávajících vědomostí, získávání zkušeností, osvojování si nových dovedností a rozvíjení individuálních schopností jednotlivců, což bylo v průběhu prvního i druhého ověřování potvrzeno.

b) Jaký byl zájem cílové skupiny?

Žáci se v průběhu prvního i druhého ověřování se zájmem zapojovali do připravených aktivit, spolupracovali a s nadšením plnili dané úkoly. Velmi kladně žáci hodnotili činnosti propojené s praktickou ukázkou, jako je např. rybářské a myslivecké vybavení či potřeby pro chovatele exotických zvířat. Žáci byli velmi nadšení, že mohli navštívit DDM „OSTROV“ Slaný, kde si v chovatelské stanici prohlédli živá zvířata a dozvěděli se o každém zvířeti zajímavé informace. Se zájmem také poslouchali vyprávění rybáře či zajímovosti ze života zvířat na farmě a v lese. Žáci také se zájmem přijali pracovní listy, které jsou součástí programu, kde se např. pojmenovávají jednotlivé část zvířat tak, jako by o nich hovořili myslivci. Ve zpětných reflexích po prvním i druhém ověřování žáci také kladně hodnotili střídání aktivit, kdy mohli pracovat ve skupinách či samostatně. Střídáním samostatných a skupinových aktivit byli žáci vedeni k poznání sebe samého a druhých, činnosti přispívají k utváření mezilidských vztahů a rozvíjí komunikační dovednosti a schopnosti spolupracovat, respektovat odlišné názory a řešit dané problémy. Při zařazení činností s prvky polytechnické výchovy např. použití drobného ručního nářadí při stavbě hmyzích hotelů, práci s nebezpečnými pomůckami (např. filcovací jehly) jsme zprvu zaznamenali obavy žáků. Po názorném předvedení činnosti a jejím rozfázování po jednotlivých úkolech však žáci zadání perfektně zvládli. Při evaluaci ocenili možnost si techniky vyzkoušet a projevíli upřímnou radost ze zvládnutí úkolu.

Žáci získali určitou důvěru k zadaným úkolům a věřili si v jejich zvládnutí a projevovali velký zájem tvořit a vyrábět ve všech výukových blocích.

Mezi velmi oblíbené činnosti patřily pohybové aktivity, kdy se žáci mohli odreagovat a protáhnout se. Ve skupině se také objevili žáci, kterým některá z aktivit přišla nudná či zbytečná, v takovém případě se nemuseli aktivně zapojit do činnosti. Většinou se však během probíhané činnosti začlenili opět do skupiny aktivních žáků, mnohdy u nich převládla soutěživost a touha vyzkoušet si nové díky neformálním prvkům a přístupům ve výukovém programu. Celkově zájem o dané téma a činnosti připravené k rozvoji kompetencí žáci přijímali se zvědavostí a s nadšením.

c) Jaká byla reakce cílové skupiny?

V prvním i druhém ověřování byla reakce žáků na většinu aktivit pozitivní a žáci se do připravených činností s nadšením zapojovali. Připravených činností se účastnili s energií a nadšením, kdy si vyzkouší či zažijí něco nového a neokoukaného. Velmi kladně byly žáky hodnoceny výtvarné činnosti, debaty se zástupci daných životních prostředí zvířat, pohybové aktivity a návštěva chovatelské stanice, kterou mnozí měli jako výlet do města. Pozitivní zpětná vazba byla od žáků zejména na aktivity spojené s určitou činností, skupinové práce, aktivity ve dvojicích či hry na odreagování, které byly žákům během každé lekce nabízeny. V případě, že byla reakce žáků na některou z aktivit negativní a žák se nechtěl do aktivity zapojit, navázalo se na tento fakt v reflexi, která probíhala na konci každého bloku, a žák mohl vysvětlit jeho reakci a navrhnout zlepšení či obměnu aktivity. Takových reakcí nebylo mnoho a většinou se v reflexi ukázalo, že žák byl např. unavený a do aktivity se mu pouze nechtělo, potřeboval podrobnější zadání úkolu nebo si nebyl jistý svými vědomostmi, schopnostmi nebo dovednostmi, což se v průběhu ověřování podařilo odbourat. Žáci pochopili důležitou roli bezpečného prostředí a práci s chybou, která je důležitá a může nejen posunout, ale být i motivací.

Velkou roli zde jistě hrála motivace a příprava doprovázejících vyučujících, kteří byli programu nakloněni.

Potvrdilo se také v prvním i druhém ověření programu, že žáci lépe a rychleji zpracovávají informace, které se jim propojí s určitým zážitkem či činností. Všechny tyto činnosti podpořily uchopení předávaných informací jednotlivým žákům. Propojení formálního vzdělávání s neformálním, kdy měli všichni žáci možnost si vše vyzkoušet a mohli si většinu informací spojit s určitou aktivitou, pro mnoho žáků znamená prohloubení zájmu o dané téma a vtažení do aktivity, při které by normálně pouze naslouchali či se nudili. Žáci se na další lekce těšili a byli plní elánu do nových aktivit. Po žácích nebylo vyžadováno neustálé soustředění, zejména u některých tematických bloků, které byly realizovány v odpoledních hodinách po vyučování, kdy žáci za sebou měli již několik hodin strávených v lavicích. V případě, že vyrušování překročilo jisté hranice, byla zopakována pravidla, která se na začátku výukového programu ve skupině stanovila.

2. Výsledky ověření

a) Výčet hlavních zjištění/problémů z ověřování programu:

Během prvního i druhého ověřování nebyly zjištěny žádné závažné problémy, které by program znehodnocovaly či posouvaly do jiné roviny. Vzdělávací program Svět zvířat III je zpracován tak, aby realizátor mohl propojit formální vzdělávání s neformálním vzděláváním. Program vychází a navazuje svůj obsah na Rámcově vzdělávací program pro základní školy v daném vzdělávacím období, doplňuje jej a žáky obohacuje o možnost prožitku daných skutečností a svých získaných vědomostí, schopností, dovedností a zkušeností. Během ověření realizátoři ladili pouze detaily v zadání jednotlivých činností či rozsáhlost daných úkolů, jelikož některé úkoly byly nadimenzovány a nestačil na jejich realizaci stanovený čas. Pokud se jednalo o praktickou ukázkou, čas na její realizaci se v programu prodlužoval a zkracoval se čas na relaxační hry, které se opakovaly maximálně dvakrát během jednoho tematického bloku. Hry se záměrně z bloku neškrtnaly, protože se realizátoři společně shodli, že protažení a odřegování od přísunu nových informací a praktických ukázek je pro žáky potřebné a má to kladný dopad na jejich soustředění. Program je vystavěn celkově dobře, navazování jednotlivých témat je logické a pro žáky přirozené. Jednotlivé tematické bloky jsou vystavěny velmi podobně, obsahují podobné množství teoretických informací, praktických ukázek a her na odřegování a protažení. Vybrané úlohy jsou přiměřené věkové skupině. Při propojení formálního a neformálního vzdělávání žáci přijímali dané informace typické pro formální vzdělávání formou volnočasových aktivit při uvolněné a příjemné atmosféře. Žáci v prvním i druhém ověřování díky konstruktivním činnostem přijímali nové vědomosti a uplatňovali získané dovednosti a schopnosti v rámci řešení zadaných problémů přirozeně a bez pocitu neúspěchu a nezdaru. První i druhé ověřování programu umožnilo žákům prožít nabízené informace v prostředí mimoškolních aktivit, které pedagogové do svých hodin mohou zapojovat pouze okrajově a nemohou na nich stavět celé výukové celky.

Tematický blok č. 1 Farma – 4 vyučovací hodiny

Tematický blok č. 1 je zaměřen v počáteční fázi na seznámení žáků s obsahem celého programu. Formou pretestu jsme zjistili stupeň znalostí u jednotlivých žáků a následně prohlubovali dosavadní znalosti o prostředí zvířat žijících na farmě. Žáky jsme blíže seznámili se škálou zvířat chovaných na farmě, vhodnými podmínkami pro jejich život, činnostmi souvisejícími s chodem farmy, osobou farmáře, farmářskými produkty. Žáci si během prvního i druhého ověřování sestavili rodiny zvířat žijících na farmě a ve výtvarné části si žáci vytvořili hmyzí hotel.

Tematický blok č. 2 Les – 4 vyučovací hodiny

Tematický blok č. 2 je vystavěn na rozšíření znalostí a vědomostí žáků zaměřených na životní prostředí zvířat v lese. Žáci si společně charakterizovali toto životní prostředí, seznámili se s činností myslivce, jeho povinnostmi, znalostmi a životní filosofií. Pochopili souvislosti jednotlivých činností – lesnickou práci, ochranu lesního prostředí jako celku, péči o zvěř, regulaci zvěře. V průběhu prvního i druhého ověřování si žáci vyslechli zvukové nahrávky lesních zvířat a vyzkoušeli si pojmenovat části těla lesní zvěře pomocí myslivecké mluvy. Seznámili se s překlady některých druhů lesních zvířat do cizích jazyků. Ve skupině sestavili rodiny lesní zvěře a na závěr si osvojili pravidla při nalezání zdlánlivě opuštěného mláděte ve volné přírodě a vhodných možnostech přikrmování zvěře v zimě. Na uvolnění si zahráli pohybové hry se zvířecí tematikou. Žáky zaujala i hra, kdy měli napsat zvířata, která začínají na jejich iniciály (hru si zařadili, v různých obměnách, do svých činností ve školní družině). Ve výtvarné části si žáci vyzdobili tašku metodou tisku na textil, ale bylo zde i sdílení dobré praxe mezi pedagogy (seznámení s novými materiály, přístupy k výtvarné činnosti i odkazy na nákup netradičních pomůcek do hodin VV). Bylo zde třeba přesné nastavení pravidel při práci, které bylo u žáků jednotlivých ročníků nastaveno při VV v ZŠ různé (poslouchání hudby při práci, podpora sdílení a povídání, soustředění se na práci bez ruchu ...). Po zkušenostech z prvního ověřování jsme omezili počet natíštěných zvířátek a žáky jsme motivovali do výtvarného zpracování tisku v kombinaci s malbou. Výsledek byl výrazně lepší a zpracovanější.

Tematický blok č. 3 Rybník – 4 vyučovací hodiny

Tematický blok č. 3 je zaměřen na rozšíření znalostí, vědomostí a dovedností žáků týkající se životního prostředí zvířat žijících v rybníku a u rybníka. Žáci si společně charakterizovali toto životní prostředí, vyjmenovali živočichy a rostliny, které do tohoto prostředí patří, seznámili se s činností rybáře (v tomto bloku měli dokonce možnost seznámit se s rybářem osobně) nejen při obhospodařování vodních ploch, ale také s ostatními činnostmi určenými k chovu ryb, jeho povinnostmi, znalostmi a životní filosofií. Žáci si vyzkoušeli navázat rybářský háček na vlasec. Chronologicky sestavili životní cyklus ryby, vyhledali na mapě největší český rybník Rožmberk a jeho okolí. Pokusili se pojmenovat některé zástupce ryb býložravých a dravých. V prvním i druhém ověřování si žáci vyzkoušeli základní rybářské dovednosti a vyrobili si jednoduchou hru na cesty s rybářskou tematikou, odreagovali se pohybovou hrou Chobotničky. Ověřování bylo zpestřeno tím, že někteří žáci chodí do rybářského kroužku a mají oproti spolužákům rozšířenější znalosti i dovednosti. Někteří chlapci vlastní rybářský lístek a mají zkušenosti i s rybářskou soutěží o Slánského kapra. Pro ostatní žáky bylo zajímavé seznámit se s jejími pravidly a úspěchy spolužáků.

Tematický blok č. 4 Chovatelská stanice – teraristika – 4 vyučovací hodiny

Tematický blok č. 4 se zabývá chovem exotických zvířat a jejich životním prostředím v chovatelské stanici. Hlavním cílem je především uvědomění si odpovědnosti za svěřené zvíře – zajištění odpovídajících životních podmínek, zázemí, ale i podnětů pro jeho kvalitní život. Žáci si rozšířili znalosti, vědomosti a dovednosti spojené s chovem exotických zvířat v chovatelské stanici. Žáci společnou diskuzi v prvním i druhém ověřování formulovali pravidla chování pro návštěvníka chovatelské stanice, kterou po debatě s chovatelem exotických zvířat navštívili. V prvním i druhém ověřování se zjistilo, že mají někteří žáci doma králíka, hada nebo chameleona, což bylo pro ostatní spolužáky překvapením a důvodem debaty a plánovaných setkání. Žáci společně charakterizovali jednotlivá životní prostředí chovaných zvířat a seznámili se se stručnými podměnkami pro chov pomocí karet chovatele. Vyzkoušeli si netradiční hudební nástroje, které vydávají zvuky přírody. Zahráli si novou pohybovou hru a ozdobili si masku zvířete. Ke konci se v prvním i druhém ověřování vrátili k vytvořeným plakátům jednotlivých životních prostředí zvířat a debatovali o svých vědomostních pokrocích. Zajímavé bylo i předávání zkušeností s návštěvou zvěrolékaře, v druhém ověřování i předání zkušeností s úmrtím domácího mazlíčka a jeho pochováním. Na úplný závěr si žáci společně zhodnotili celý vzdělávací program Svět zvířat III a vyplnili evaluační dotazník k programu.

b) Návrhy řešení zjištěných problémů:

Problémy s jednotlivými nejasnostmi v zadání byly během schůzek realizátorů podchyceny a na základě prvního ověřování byla zadání upravena do takové podoby, aby byla pro žáky jasná a přehledná. Menší obtíže s předimenzovaností některých částí byly taktéž na základě společných reflexí realizátorů vyřešeny pomocí zkrácení času pro hry na odreagování, dohodnutí se na jejich neopakování a následné využití získaného prodloužení doby pro praktické ukázky a činnosti žáka, kdy se mohl samostatně či ve skupině zapojit do aktivity, která byla pro daný tematický blok zásadní. Nezkracoval se čas vyhrazený pro teoretický základ, pouze se upravovala jeho podoba pro danou věkovou skupinu.

c) Bude/byl vytvořený program upraven?

Byly upraveny drobné nuance ve znění jednotlivých zadání úkolů či doporučené doby na jednotlivé činnosti. Hlavně např. zkrácení odpovědí při kolečku, aby nedošlo k časovému prodlevám a udržela se pozornost u všech žáků v kruhu. Velké zásahy do připraveného programu nebyly na základě prvního ověřování potřebné.

d) Jak a v kterých částech bude program na základě ověření upraven?

Úpravy, které v programu proběhly, neměly vliv na jeho celkové znění, byly to pouze menší úpravy v rámci jednotlivých zadání, kdy se zadání zjednodušilo či bylo nahrazeno jinou formulací, která byla pro žáky přijatelnější a pochopitelnější. Časové dotace, které byly v rámci programu měněny, také neměly vliv na celkové znění a charakter programu.

3. Hodnocení účastníků a realizátorů ověření

a) Jak účastníci z cílové skupiny hodnotili ověřovaný program?

Žáci hodnotili program vesměs pozitivně, byl očividný jejich zájem o aktivity i činnosti nabízené realizátory, zejména o ty, které byly spojeny s praktickou úkázkou či činností. Nadšeně tvořili při výtvarných činnostech, polytechnických činnostech a zapojovali se do pohybových her. Žáci se zapojovali do diskuzí, neostýchali se zeptat na informace, které jim byly nejasné, či měli potřebu si určité probírané téma doplnit.

b) Co bylo v programu hodnoceno v rámci ověřovací skupiny nejlépe?

Způsob zapojení žáků do volby aktivit (žáci si zvolili, co chtějí v dané aktivitě dělat) byl po prvním ověřování pozitivně hodnocen ze strany paní učitelky i žáků, a proto se uskutečnil i v ověřování druhém. Byl použit princip svobodné volby žáka při výběru činnosti, ale zároveň byli vedeni k nastaveným pravidlům v chování. V souvislosti s možností volby je třeba upozornit na možná rizika spojená s absolutní volností žáka a nedostatečnou kontrolou. Vhodné bylo i rozdělení žáků do více pracovních skupin, které umožňují uplatnění individuálního přístupu realizátora. Skupiny pracují samostatně a individuální práce se v tomto případě stává praktickou a ne pouze papírovou a okrajovou záležitostí. Výhodou byla přítomnost dvou realizátorů na programu (ve školním prostředí např. pedagog a asistent pedagoga). Rozdělení žáků do pracovních skupin – systematickosti a způsob informování žáků o pracovních skupinách, jejich obsazenosti apod.

Velmi kladně a pozitivně žáci přijali nejvíce tyto aktivity:

- návštěva chovatelské stanice
- tvorba hmyzích hotelů
- lesní zvěř v cizích jazycích
- zajímavosti ze života zvířat na farmě
- výtvarné techniky
- práce s obrazy životního prostředí zvířat
- poznávání zvířat podle zvuků a netradiční hudební nástroje
- reflexe na části programu
- diskuze

Aktivity jsou seřazeny náhodně.

c) Jak byl hodnocen věcný obsah programu?

Informace předávané žákům byly pečlivě vybírány, aby se žáci nezahltili věcným obsahem a neztratili chuť do další práce. Informace byly buď doplňujícího charakteru, kdy navazovaly na učivo RVP nebo informace odborné, které byly v rámci probíraného tématu pro pochopení celku nezbytné. Realizátoři se snažili harmonizovat hranici nabízených informací tak, aby žáci tyto poznatky byli schopni zpracovat a vhodně je využít ve svém zdokonalení. Žákům se věcný obsah vzdělávacího programu líbil, usuzujeme podle jejich reakcí ve zpětných reflexích, které byly součástí každého výukového bloku. Často také žáci doplňovali realizátorův výklad o vlastní zkušenosti z jednotlivých probíraných okruhů, někteří dochází do rybářských kroužků či mají v rodině farmáře nebo myslivce, mnoho žáků doma chová exotická zvířata.

Po prvním ověřování se ve vybraných tématech předávané informace doplňovaly, v jiných se zmínily jen ty nejdůležitější. Vždy je důležité, aby realizátor či pedagog správně vystihl hranici informací, které žákům předává. Žáci ve zpětných reflexích hodnotili věcný obsah jako zajímavý a přínosný. Někteří žáci sdělovali, že informace získané během tematických bloků zvládli využít v běžném životě. Informace dokázali využít také ve školní výuce, kde mohli doplnit výklad učitele o zajímavé vědomosti získané během výukového programu. Nové hry a znalosti jejich pravidel rozšířili možnosti činnosti žáků ve školní družině i o přestávky ve škole.

Ze strany vyučujících bylo kladně hodnoceno neformální pojetí jednotlivých činností.

d) Jak bylo hodnoceno organizační a materiální zabezpečení programu?

Nevýhodou byl zvolený čas, některé bloky v odpoledních hodinách, který navazoval bezprostředně na vyučování, zejména u mladších žáků chyběl odpočinek. Bohužel nebylo možné na ověřování programu zvolit jinou dobu, s přihlédnutím k časové dotaci (16 hodin programu) nebylo možné realizovat ověřování pouze v době vyučování. Dobrý pocit některých účastníků také kazilo prostředí, ve kterém se program odehrával – známé prostory družiny (třída ZŠ), vybavení a teplotní podmínky. Vítanou změnou byl blok mimo prostředí ZŠ. Návštěva DDM, chovatelské stanice a klubu Pavlač byla pro mnohé žáky zpestřením a zároveň výletem, což bylo znát i na přístupu k ověřování programu. Zájem o činnost DDM byla po ověřování programu nejen ze strany dětí, ale i jejich rodičů (přihlášky do ZV rybář a malý chovatel, na LT).

Lidé (tvůrci, realizátoři, supervizor i vychovatelky ZŠ) zapojení do projektu s různými úkoly dobře fungovali ve svých rolích a respektovali se navzájem. Realizátoři programu nebyli příliš zatěžováni různými administrativními úkoly, které jsou součástí všech projektů, a velmi oceňovali „klid na práci“. Organizační a materiální zabezpečení programu zajistil supervizor ve spolupráci s realizátorem za neformální vzdělávání. Materiální zabezpečení programu bylo velmi dobré a během realizace se nestalo, že by daná aktivita nemohla být vykonána pro špatné materiální zabezpečení. Dobré bylo i technické vybavení tříd v ZŠ i DDM. V nabídce byly nové materiály i pro žáky neobvyklé pomůcky.

Vyučující kladně hodnotili připravenost všech pomůcek pro jednotlivé činnosti – pro ně nebyly kladeny žádné nároky na přípravu učebny, či pomůcek.

e) Jak byl hodnocen výkon realizátorů programu?

Spolupráce realizátorů byla na profesionální úrovni v neformálním i formálním vzdělávání. Při realizování ověřování vzdělávacího programu realizátoři pracovali s nadšením a s chutí předat žákům vše, co si v programu připravili. U zástupce za formální vzdělávání bylo možné se spoléhat na odbornost při výuce a zkušenosti s realizací vzdělávacích akcí. Způsob práce realizátorů byl považován za učení podporující, usuzujeme z výstupu zpětné vazby od supervizora i paní učitelé. Různé přístupy k vedení programu ze strany realizátorů za formální a neformální vzdělávání dávaly lekcím potřebnou dynamiku. Střídání realizátorů v jednotlivých tématech udrželo pozornost žáků. Žáci odcházeli z jednotlivých bloků programu spokojeni a vždy se těšili na další téma programu.

Partneři projektu se na sebe mohli spolehnout, pokud šlo o včasné dodávání materiálů a podkladů, dodržování časových termínů i rozdělení kompetencí před i v průběhu ověřování programu. Je zřejmé, že projekt a projektový tým může dobře fungovat jen tehdy, je-li projekt dobře připraven a lidé si včas plní své úkoly a vycházejí si s ním. Ukázalo se, že je výhodou, jsou-li realizátoři aktivní již v době přípravy projektu, aby mohli projekt „nastavit“ podle svých představ.

f) Jaké měli účastníci výhrady/připomínky?

Žáci připomínkovali každý výukový blok ve zpětných reflexích, které byly součástí, v závěru jednotlivých témat měl každý žák možnost vyjádřit své osobní připomínky k právě proběhnuté lekci. Mezi připomínky, které žáci zmínili během reflexí v jednotlivých tematických blocích či v závěrečné reflexi celého programu, patří:

- zahrnutí více pohybových her
- více času na praktické činnosti a ukázky, výtvarné činnosti
- delší debaty s hosty (farmář, rybář, myslivec, chovatel)
- více času strávit v chovatelské stanici

g) Opakovala se některá výhrada/připomínka ze strany účastníků častěji? Jaká?

Připomínky žáků většinou reagovaly na proběhnutý tematický blok a neměly opakující se tendenci. Opakující se připomínka žáků byla k začlenění více pohybových her a jejich opakování během výukového bloku častěji. V rámci jednotlivých reflexí probíhajících na závěr každého tematického bloku v prvním i druhém ověřování žáci spíše přicházeli s pochvalou jednotlivých aktivit a jejich zaměření, vyslovené výhrady ze strany žáků nebyly.

- h) Budou případné připomínky účastníků zpracovány do další verze programu?
Pokud ne, proč?

Připomínky žáků nebudou zpracovány do další verze programu. Časový harmonogram jednotlivých bloků odpovídá danému programu a připomínky na opakování činností nebo zařazení dalších her nejsou důvodem k přepracování programu.

- i) Jak byl program hodnocen ze strany realizátorů programu?

V rámci prvního i druhého ověřování programu Svět zvířat III byla realizátory a supervizorem průběžně zpracovávána evaluace všech čtyř bloků programu. Na konci každého bloku ověřování realizátoři podali supervizorovi zpětnou vazbu k programu (výstupy zpracovány v jednotlivých blocích programu), kde měli možnost se vyjádřit, doplnit o vlastní poznámky či náměty. Výstupy byly zapracovány do programu a evaluovány v druhém ověřování programu.

Program byl realizátory hodnocen kladně. Připravené schéma jednotlivých tematických bloků fungovalo, pomůcky byly vhodné nakoupené a skupiny žáků pracovaly s nadšením a elánem. Zájem žáků o dané téma byl značný a výběr jednotlivých témat a aktivit se žákům líbil, což bylo patrné z jejich zaujetí o téma a činnosti. Realizátorky spolupracovaly společně již na druhém programu, takže byly vzájemně „sehrané“ a bylo to velkým přínosem pro obě ověřování.

- j) Navrhují realizátoři úpravy programu, popř. jaké?

Úpravy navrhnou realizátoři minimální, viz předchozí body.

- k) Budou tyto návrhy realizátorů zpracovány do další verze programu? Pokud ne, proč?

Viz předchozí body.

- l) Konkrétní výčet úprav, které budou na základě ověření programu zapracovány do další/finální verze programu:

Viz předchozí body.

	Jméno, příjmení, titul	Datum a místo	Podpis
Zpracoval/a	Lenka Geringová, Mgr.	30. 5. 2020, Slaný	